

Expozice Pravěk a středověk Vyškovska

Muzeum Vyškovska, příspěvková organizace, náměstí Čsl. armády 475/2, Vyškov-Město, 682 01 Vyškov

D.1.3. TECHNICKÁ ZPRÁVA – podrobný popis koncepce expozice

Zodpovědný projektant interiérové části:

Mgr. MgA Zuzana Strakošová, Ph.D., Pavlínka 3/1, 784 01 Litovel

Hlavní projektant stavební části:

Ing. Arch. Eva Víšková, Mgr. MgA Zuzana Strakošová, Ph.D.

Součástí této PD není příprava tiskových dat, návrh grafických prvků, zajištění zápůjček exponátů, finalizace textů pro expozici, tisk obrazů a textů ani příprava AV obsahu.

Větší množství exponátů jsou kopie a nevyžadují speciální režim prostředí. Ostatní exponáty vyžadují běžné podmínky pro předměty muzejního charakteru (vlhkost 50 % \pm 5%, teplotu 18 °C \pm 2°C), osvětlení dle požadavků pracovníků muzea.

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název akce:

Pravěk a středověk Vyškovska

Typ expozice:

Stálá

Projektová fáze:

Dokumentace pro provedení expozice

Zadavatel:

Muzeum Vyškovska, příspěvková organizace

náměstí Čsl. armády 475/2

Vyškov-Město

682 01 Vyškov

Autoři scénáře:

Klára Rybářová, Miroslav Nedorostek

Zhotovitel dokumentace:

Zuzana Strakošová, Drahomír Nantl, Pavla Strakošová, Eva Víšková

2. ÚVOD

Tato dokumentace vznikla v součinnosti s archeoložkou Klárou Rybářovou a historikem Miroslavem Nedorostkem.

3. KONCEPCE EXPOZICE

Tato dokumentace obsahuje návrh expozice Pravěk a středověk Vyškovska. Zejména jde o základní rozmístění hmot, staveb a vitrín, ale i adjustaci exponátů, včetně projektové dokumentace.

Výkresy výstavního fundusu jsou obsaženy jako návrhy jednotlivých druhů vitrín. Dílenská dokumentace bude vytvořena realizátorem expozice.

Přesné rozložení a adjustace textů, exponátů a popisů bude provedeno na místě ve spolupráci s archeologem a architektem.

Nová expozice pravěku a středověku je situována v přízemí Muzea Vyškovska ve dvou místnostech. Oba prostory kladou důraz na obsahovou i emotivní linku expozice.

Vzhledem k tomu, že místnost s chronologicky starším obdobím je umístěna až na konci expozice, bylo zvoleno dělení prvního prostoru tak, aby návštěvníka směřovalo nejprve dozadu, k pravěku.

Výrazné informační prvky vedou návštěvníka na dřevěnou rampu, která spojuje obě místnosti. Zároveň vytváří bezbariérový přechod překonávající v zadní místnosti převýšení 80 cm, přední o polovinu méně.

1. Pravěk

Divadelní prostředí, přítomí navozující atmosféru lesa – útočiště původních obyvatel, emoci. (Paralela navození takovéto emoční atmosféry bude také ve vedlejší místnosti v kapli).

Základní charakteristika:

- šero, zvuky lesa
- Centrálním objektem je reálný strom s obětinami (kosti, vlasy, utkané kusy látky atp. – 15 ks). Reálný strom, který má větve široce roztažené ke stěnám a stropu místnosti je opatřen umělými, kvalitně zpracovanými listy tak, aby vypadaly realisticky. Strom stojí na vyvýšenině imitující pahorek s kamením a hlínou. Ocelovo - dřevěná konstrukce na kotvení stromu je skrytá uvnitř pahorku.
- Barevná výmalba s tmavým stropem je laděná do modrých, okrových, zelených a šedých valérů, primárně tmavších odstínů. Atmosféru podněcuje mihotající se světlo promítané zespodu na listy stromu variabilním elektronickým stroboskopem se stmívačem.
- Návštěvník do místnosti vstupuje po rampě. Tato rampa umožňuje bezbariérový vstup do expozice, ale také slouží jako rozšíření výstavní plochy. U vstupu do místnosti se na skleněném zábradlí nachází stručný informační text-lepená folie z plotteru. Návštěvník se dozvídá, že má nejprve projít až

na konec místnosti. Pokračuje po rampě dolů, noří se do lesní krajiny. Obkrouží strom a dostane se tak do nitra expozice. V rampě je vloženo pochozí sklo, pod nímž se nachází bledě osvětlené nálezy, kostra a dva depoty. Ohraničení skla není pravoúhlé, ale připomíná organický tvar archeologického výkopu.

- Na povrchu rampy je použita Durelis deska, přetřená pochozí barvou v zemitém odstínu.
- Rampa je částečně prosklená i ze strany od stromu, z nitra expozice. Náhled do depotu je tedy možný i z boku. V dolní části rampy je také umístěn velkoprostorový šuplík s herním koutkem. Viz popis níže.
- Pod centrálním stromem umístěném na vyvýšenině sedí figura šamana vyprávějící o historii. Krátká nahrávka je spouštěna tlačítkem u místa poslechu. Pod šamanem leží na zemi reálné řezy kmenem stromu sloužící k sezení při poslechu, případně animačních programech. Figura šamana je zhotovena realisticky, působí „živě“. Vizuálně i kvalitativně navazuje na figury, které se v muzeu Vyškovska objevují v expozici Aloise Musila. Na stromě jsou také umístěny dermoplastické preparáty zvířat a obětiny. Sedací řezy kmenem stromu je možno použít i jako stupátko pro menší návštěvníky, aby dosáhli na interaktivní exponáty ve vitrínách.
- Vitríny mají horizontální charakter, probíhají kolem celého obvodu místnosti. Jemně odkazují k přírodním materiálům, krajině, hlíně. Dolní části jsou plné, pevné. Vitríny tvoří OSB konstrukce, na které je z pohledových částí nalepen porobeton, probroušený do reliéfní struktury přírodního charakteru. V horní části těla soklu je umístěno led osvětlení. Sokl ukrývá šuplíky na exponáty a monitory, skýtající rozšíření informací o problematice a je prostorem pro vytvoření nízkého reliéfu nebo malby časové osy probíhající celou místností (technologie bude rozhodnuta po odevzdání vzorků). Na časové ose jsou zaznamenány také známé události světové historie. Horní plocha soklu vitríny poskytuje prostor pro prezentaci exponátů. Dno je také opatřeno deskou z porobetonu, v případě nutnosti budou předměty uloženy na separačních vrstvách. V některých místech je zakryta skleněným poklopem, jinde pouze skleněnou zástěnou. Jsou tu i prostory zcela otevřené, určené pro hmatové exponáty, nebo interaktivní prvky. Přesné umístění zástěn bude specifikováno během provádění stavby.
- Výše nad vitrínami je v některých místech usazena skleněná police na další exponáty, místy i nehluboká vitrínka. Ve výklenku mezi vitrínami V10-V11 a v prostoru nad hrobem H01 jsou na skleněných policích ve výšce umístěny tři rozměrné keramické nádoby.
- Stěna vpravo vedle vstupních dveří, v místě chronologicky nejstarší části expozice, je navíc osázena velkým množstvím různorodé štípané industrie.

- V některých z vitrínových šuplíků jsou umístěny také dotykové monitory, (součást All-in-one PC), ve kterých jsou podrobnější informace k jednotlivým obdobím. Specifikace monitorů je uvedena níže.
- Ve vitrínách s kovovými předměty je kvůli vlhkosti prostředí umístěn i silikagel.

Soupis interaktivních prvků:

- Mini dioramata, dva kusy se třemi výjevy:

Tyto interaktivní prvky jsou umístěny níže, ve výklencích v těle vitrín a rampy.

Tři výtvarně zpracované scénické výjevy z dané doby - dvourozměrné postavy a kulisy, jako pohled do loutkového divadla. Výjevy jsou umístěné na konstrukci trojúhelníkového půdorysu, který je položen na točně. Návštěvník může postupně shlédnout všechny tři výjevy. Umístění na levém zkoseném boku vitriny V12 a v rampě v blízkosti vitríny V09. Zpracování a konkrétní témata budou konzultována s historiky a architektem.

- Proplétací šuplík:

Osvětluje technik vytváření pevné stěny domu, plotu atd., ale i jednoduché plátnové vazby. Pevný rám s napnutou osnovou, nebo vertikálně nastavené kolíky s možností proplétat ohebný materiál, například silnější bužíрку. Umístění doplňujících ilustrací s příklady využití.

- Točna na exponáty:

3 ks exponátů bude možné ve vitríně prohlížet ze všech stran. Po otevření šuplíku, nad kterým se exponát nachází se objeví točna - mechanismus, který návštěvník pomocí ruky uvede do pohybu a bude moci předmětem ve vitríně volně otáčet. Umístění a konkrétní exponáty budou upřesněny pracovníky muzea a dozorem stavby při vytváření dílenských výkresů.

- Vrták:

Možnost osahat si exponát, ale také vyzkoušet jeho funkčnost. Vrták je umístěn ve vitríně, na rozměrné břidlicové desce, kterou lze vrtat.

- Výklenek – laténská vesnice:

Za přední stěnou s pozorovacími otvory se nachází dva rozměrné válce s malovanými panoramatickými vedutami laténské vesnice. Pozorovací otvory jsou osazeny dalekohledy s opačně umístěnou čočkou (předměty oddaluje, místo aby přibližoval). Vzniká tak zajímavý pohled na malbu. Návštěvník může pomocí kotouče otáčet válce a prohlédnout si tak postupně celé výjevy.

V dolních skříňkách je umístěna aktivita přibližující vynález keltského klíče. 4 typy klíčů a otevírání, poznávání správného klíče a odemykání.

- Rozměrná zásuvka pro nejmladší návštěvníky:

V těle rampy, v prostoru se sedacími špalky je v úrovni podlahy umístěna rozměrná zásuvka, do které mohou po vysunutí malé děti vlézt. Horní vrstvu tvoří hnědá polstrovaná textilie (něco jako tenká peřina) připomínající zeminu. Po jejím odstranění se odkryje hrob obsahující stylizovanou textilní kostru, kterou je možné díky suchým zipům rozebírat. Kostra je ušita z barevných látek. Konzultace před výrobou.

2. Středověk

Základní charakteristika:

Touto místností se vstupuje do expozice, návštěvník je nicméně odveden dále tak, aby v prohlídce postupoval chronologicky od pravěku. Po návratu do první místnosti postupuje v rámci středověku opět chronologicky. Vstupní rampa z dřevěných prken (starší ošlapané dřevo) je lemována skleněným zábradlím a lehce tak rozděluje místnost na dvě sekce.

Osvětlení je mírné, místy bodové. Sokly vitrín stejného složení jako v Pravěku tentokrát imitují historickou hlazenou vápennou omítku. Lehká patina, nebo i jemná dekorativní linka (v dolní části soklu). Možno použít i ornamentální dekor v tlumeném odstínu, vše dle konkrétní dobové estetiky.

- Po levé ruce místnost začíná dobou římskou. Vitrína je zaoblená, ve střední části je vytvořen otevřený prostor pro interaktivní hmatové exponáty. Do výšky pak navazuje ručně malovaná mapa osazená na stejně zaoblené desce překrývající roh místnosti. Na stěně vedle dveří jsou nad vitrínou umístěné další exponáty.

- Sousedící okenní výklenek poskytuje prostor pro figurínu ženy z období stěhování národů. Postava sedí uvnitř domu, jenž je vestavěn do výklenku. Iluzivním okenním otvorem stavby prosvítá reálné světlo. Boční stěny a okraj střechy domu z reálných kúlů a rákosu přechází do malby na roletě, která zakrývá celou zadní část výklenku (výše stromy a obloha, níže interiér domu). Exponáty náležící k tomuto období budou umístěny v sousedící vitríně, stejně jako dotykový monitor.

- Druhý okenní výklenek je zaplněn realisticky modelovanou replikou archeologického výkopu hrobu slovanského muže. Bude posazen vertikálně, možno mírně upravit měřítko tak, aby se do výklenku dobře zasadil. Celý výkop bude “zatažen” roletou zobrazující muže ležícího v hrobě v době úmrtí. Návštěvník bude moci roletu vytáhnout a prohlédnout si výkop.

Nad hrobem se symbolicky vznáší pták - duše.

Viditelná část okna bude zatažena roletou.

Další exponáty související s tímto obdobím budou uloženy ve vitríně umístěné mezi hrobem a dveřmi.

- Dominantou místnosti je rozměrná, uměle propojená stavba románsko-gotického kostelíka, zhruba v polovičním měřítku. Objekt návštěvník mívá již při prvotním vstupu do expozice, z románské strany klenuté do podoby rotundy, při návratu ze sekce Pravěk může budovu pozorovat ze strany gotické baziliky. Stavba působí realisticky, románská strana má odkryté zdivo, gotická je omítnuta. Portály jsou realistickou imitací kamene, doplněním fragmentů původních portálů ze sbírek MV. Do kostelíka lze vstoupit románským portálem, vychází se pak v další části expozice portálem gotickým. Ten je polychromovaný do červena za použití jemné vápenné barvy tak, jak lze pozorovat na dochovaných fragmentech.

Uvnitř kostelíka je temno, hra na emoční linku jako paralela místnosti Pravěk. Světlo vstupuje převážně vitrážovým oknem, celkově prostor přináší duchovní atmosféru. Zní chrámová hudba, vůně kadidla.

Zaoblená část interiéru je zdobena autentickou freskou s textovou bordurou. Pod freskou se nachází jednoduchá kostelní lavice s integrovaným AiO dotykovým monitorem, který lze natáčet tak, aby si mohl obsah prohlížet jak sedící návštěvník, tak ten, který stojí z vnější strany. Uvnitř prostoru jsou ve zdivu také vytvořeny niky pro exponáty kryté sklem a umístěna jedna menší prosklená vitrína.

Ve výklenku s vitráží stojí písařský pultík s iluminovaným rukopisem a písařským náčiním. Otevřená dvoustrana rukopisu bude informovat o vybrané události z církevních dějin Vyškovska. Další listy budou kopiemi knihy typické pro toto období.

V rohu kostelíka přiléhajícímu k okennímu výklenku bude na zemi umístěna kamenná křtitelnice ze sbírek Muzea Vyškovska.

Výzdoba interiéru kostelíka, jak vitráž, tak freska a obsah rukopisu na písářském pultíku bude tematicky dořešena s historiky a dozorem při tvorbě expozice.

- Z prostoru věnovanému duchovnu a církvi návštěvník vychází zpět na světlo, kde se seznámí se životem šlechty. Ve výklenku umístěná iluzivní malba vyšívající šlechtičny je doplněna vyšivacím stojanem s rozpracovaných dílem. Textilie působí realisticky, stojan jeví známky užívání. Výklenek je upraven tak, aby bylo zakryto současné okno, ale zároveň zůstal v pozadí iluzivní malby reálný dobový okenní otvor, kterým bude do místnosti procházet světlo.

- Roh místnosti vedle krbu je také věnován šlechtě, je zde umístěna hradní lavice s kožešinami a polštáři, kterou je možné použít k odpočinku. Pod lavicí je zasunuta truhla na edukační pomůcky. Dřevo je tmavé, jeví známky používání. Nad lavicí stojí ve výklenku figurína rytíře ve zbroji, iluzivní malba za ním zobrazuje hradní schodiště lemované rodovými erby. Druhá stěna rohu místnosti je také malovaná, zobrazuje pohled (oknem nebo dveřmi) do hodovní síně.

- V místnosti se nachází rovněž historický krb, jenž zůstává v rámci původní architektury přiznán. Nádoby na skleněných policích v krbu tematicky navazují na hodovní síň.

Ve vitríně pod krbem je zasazen dotykový monitor s interaktivní mapou lokalit a dalšími informacemi.

- V prostoru mezi krbem a kostelíkem stojí prosklená prostorová vitrína na umístění exponátů ze sekce věnované šlechtě a městu.

- Expozice se uzavírá pohledem do života vesnice. Tu zde reprezentuje především replika kovářské dílny umístěné u zábradlí kolem rampy. Důraz je kladen na autentičnost a kvalitní zpracování replik. Kovářské nářadí bude umístěno přímo na pracovních plochách, bude vytvořena iluze rozpracovaného díla. Všechny komponenty, nářadí atd. jeví známky užívání.

Soupis interaktivních prvků:

- Mini dioramata, dva kusy se třemi výjevy:

Tři výtvarně zpracované scénické výjevy z dané doby - dvourozměrné postavy a kulisy, jako pohled do loutkového divadla. Výjevy jsou umístěné na konstrukci trojúhelníkového půdorysu, který je položen na točně. Návštěvník může postupně shlédnout všechny tři výjevy. Umístění na levém boku vitriny V01 (V02) a v okenním výklenku s vyšívačkou. Zpracování a konkrétní témata budou konzultována s historiky a architektem.

- Hmatový stolek - doba římská

Terra sigillata - ukázka reliéfu, který je možné osahat. Ukázka formy, možnost jejího otisknutí do plastelíny.

- Točna na exponáty

2 ks exponátů bude možné ve vitríně prohlížet ze všech stran. Po otevření šuplíku, nad kterým se exponát nachází se objeví točna - mechanismus, který návštěvník pomocí ruky uvede do pohybu a bude moci předmětem ve vitríně volně otáčet. Umístění a konkrétní exponáty budou upřesněny pracovníky muzea a dozorem stavby při vytváření dílenských výkresů.

- Magnetická stavebnice

Gotická kružba. Skládání typického gotického architektonického prvku - trojrozměrná, vyřezávaná magnetická skládačka umístěná na stěně vedle gotické strany stavby kostelíka.

4. GRAFICKÁ STRÁNKA EXPOZICE

Celková barevnost je zemitá, od béžových a pískových tónů přes okry a šedi k červením.

Texty v expozici jsou vyhotoveny ve dvou variantách: tupované na stěnách skrze šablony, nebo nalepené na sklech a uvnitř šuplíků vyřezané z plotteru.

Texty v pravěké místnosti využijí jednoduché bezpatkové písmo, ve středověké místnosti písmo složitější, patkové, s diferencovaným tahem. Barevnost textu i grafická úprava musí barevně korespondovat s celkovým vyzněním expozice a být předem konzultována. Je nutno brát v potaz, že některé texty se budou pojít s malbami, které doplní obrazový obsah expozice.

Součástí realizace jsou také výtvarně zpracované edukační listy odkazující k výstavě (napůl složená A4, 4/4, 100g/m², náklad 1000 ks), propagační leták (A4, dva sklady, 4/4, 100gm², náklad 1000ks) a brožura s detailnějšími informacemi (20 stran, vazba V1, 4/4, obálka 200g/m², blok 100g/m², 200ks)